

La cooperació en l'assessorament lingüístic des de la perspectiva de les llistes de distribució

Joan Vilarnau

Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona
i administrador de la llista de distribució electrònica Zèfir

El correu electrònic en la gestió de la informació

Les llistes de distribució han obert tot un ventall de possibilitats de col·laboració entre els professionals de tots els camps. El cas dels professionals de la llengua catalana no n'és una excepció. En aquest text analitzarem les possibilitats que donen les llistes de distribució, a partir del cas concret de la llista Zèfir, en la cooperació entre els professionals de la llengua catalana i entre aquests i les entitats relacionades amb la llengua, molt especialment l'Institut d'Estudis Catalans.

La ràpida difusió de les tecnologies de la informació i les comunicacions en els darrers anys ha comportat tot un seguit de novetats en la nostra tasca professional diària, no solament per l'ús generalitzat d'unes eines —les informàtiques— que fa uns quants anys desconeixiem, sinó també per la implantació, cada dia més generalitzada, de la xarxa Internet.

Probablement, els dos recursos més utilitzats fins ara han estat la xarxa Internet i el correu electrònic. Tradicionalment, hem utilitzat Internet per a cercar informació i el correu electrònic com a forma substitutiva del correu tradicional, una forma molt més barata i immediata. Quedar-nos, però, amb aquestes idees comporta, com a mínim, tenir una idea d'Internet absolutament reduïda i gairebé obsoleta. Hem estat uns quants anys relacionant *Internet* amb *informació*, i *correu electrònic* amb *correu*. Internet és, efectivament, informació (encara que no solament això) i, per tant, podem convenir que, com en qualsevol context, la informació va d'un origen a una destinació. L'origen és una persona (particular o membre d'una institució) que prepara una informació, que va cap a una destinació: una altra persona que, per algun mitjà, la recupera.

Però aquesta informació —la relacionada amb la llengua catalana, també— cada dia és més difícil de trobar, ja que cada dia n'hi ha més. Fa uns quants anys hi havia encara pocs recursos a Internet, els quals eren fàcilment localitzables. La gran implantació de la xarxa ha fet que el nombre de webs s'hagi anat multiplicant tant que actualment no hi ha cap cercador que pugui oferir entre el seu ventall de pàgines un nombre que s'aproximi de lluny a la meitat dels webs existents. D'aquesta manera, trobar informació a través d'Internet és cada vegada més difícil.

La resposta a això és el correu electrònic. El correu electrònic ha deixat de ser un substitut del correu tradicional i ha de ser un nou espai per a la informació. Si Internet cada dia té més problemes per a acostar la informació entre qui l'emet i qui la rep, el correu electrònic, a través de les llistes de distribució, permet posar en contacte totes les persones amb uns mateixos interessos per a convertir-se, tots ells, en emissors i receptors a la vegada. A més, la cooperació a què femiem al·lusió també pot consistir a intercanviar-se webs interessants.

D'acord amb això, el correu electrònic ja no és un mer substitut del correu tradicional, i l'hem de fer servir per a gestionar informació. Això vol dir que hem de ser capaços de saber fer servir el nostre programa gestor de correu electrònic (per mitjà de filtres i carpetes) per a passar de gestionar deu o quinze missatges diaris a gestionar-ne vuitanta o cent. No vol dir que ens els haguem de llegir tots, de la mateixa manera que no ens llegim els webs sencers (o un diari sencer, o una revista); simplement vol dir que hem de saber discriminar els missatges segons els temes tractats, els autors o qualsevol altre motiu.

Si volem definir què és una llista de distribució, ens és útil utilitzar la definició de RedIRIS, l'entitat que acull la llista Zèfir. Segons RedIRIS, una llista de distribució és un conjunt d'adreces electròniques que s'utilitzen per a enviar certs missatges o anuncis amb un contingut d'interès general per a tots els membres de la llista. La llista és gestionada per un o diversos coordinadors (administradors) la missió principal dels quals és fer que es respectin les normes mínimes. Les llistes de distribució són grups de persones que s'intercanvien missatges sobre una temàtica particular, compartint així els coneixements i debatent temes d'interès comú, i que formen una comunitat virtual.

La llista de distribució Zèfir¹

Zèfir, doncs, és una comunitat de professionals de la llengua catalana que té actualment uns dos-cents quaranta membres. Va néixer amb l'objectiu d'esdevenir un espai de debat i de cooperació. Per conèixer més de prop el perfil de Zèfir, podem dir que el 40,5 % de les persones subscrietes pertanyen a alguna universitat (UAB, UA, UPC, UB, UJI, UdL, UIB, URV, UOC, UV, UdG, UPF, URL, per ordre de nombre de subscripcions), el 7,2 % treballen a l'ensenyament secundari, el 5,5 % són treballadors d'alguna de les administracions públiques (Generalitat de Catalunya, Generalitat de València, Diputació de Barcelona), el 19 % pertanyen a alguna institució pública (CPNL, CCRTV, Servei Català de la Salut, TERM CAT, EOI de València) o a l'IEC, el 3,8 % correspon a empreses (de traducció, editorials, bancs, mitjans de comunicació) i, finalment, el 24 % són persones que treballen autònomament (traductors, correctors, altres). També es pot afegir que a Zèfir hi ha deu països diferents representats.

1. Podeu trobar més informació sobre Zèfir al web <http://www.rediris.es/list/info/zefir.html>.

L'inici de Zèfir es va produir a finals del passat mes de juny, i fins ara ha tingut un trànsit de gairebé sis-cents missatges (la qual cosa dona una mitjana de cinc missatges per dia). Ha tractat temes de tot tipus, la majoria dels quals són dubtes puntuals —*fer/donar*, articles personals, *fins/fins a*, *ser/estar*—, qüestions lèxiques —*protector de pantalla*, *xatejar*, *clicar*, *hostetjar*, *velcro*, *site*, *peto...*—, dubtes gramaticals —guionet, preposicions— i criteris de traducció o d'adaptació. També s'hi han tractat qüestions de naturalesa ja no estrictament lingüística —el programa de traducció automàtica Salt, recursos per a aprendre català a la xarxa, l'estatus dels correctors— i, finalment, també s'ha utilitzat Zèfir per a difondre notícies d'actualitat lingüística. Cal dir que, atès el gran nombre de persones que hi ha, gairebé tots els dubtes plantejats han quedat satisfactòriament resolts, i generalment en poques hores, fet que converteix Zèfir en una llista d'una qualitat molt alta.

La llista de distribució Zèfir és al servidor de RedIRIS (www.rediris.es), que és la xarxa acadèmica i de recerca finançada pel Pla Nacional de R+D i gestionada pel Centre de Comunicacions CSIC RedIRIS del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC). L'elecció d'aquest servidor significa tenir Zèfir al servidor de llistes de distribució amb contingut científic i acadèmic amb més prestigi de tot l'Estat. A més, aporta tot un seguit de característiques que constitueixen una garantia molt fiable per a tots els subscriptors. Característiques com la possibilitat d'ajuntar tots els missatges d'un dia en un de sol, la gestió absolutament discreta de les adreces electròniques dels subscriptors, la possibilitat de consultar tots els missatges enviats a la web i amb un excel·lent motor de recerca, la detecció i eliminació automàtica de missatges no desitjats (*spam*), l'optimització del trànsit internacional o la difusió de la llista entre les de més prestigi. A més, cal afegir que Zèfir és, en nombre de persones subscriïdes, la tercera més important dins de l'àmbit de llengua entre les onze que hi ha en aquesta categoria. Malauradament, no succeeix el mateix pel que fa al nombre de missatges.

Actualment, Zèfir és la primera —i, de moment, única— llista de distribució que tracta genèricament de la llengua catalana. Si observem la realitat d'altres llengües, podem veure que hi ha diverses llistes de temàtica lingüística en la llengua en qüestió. És previsible, doncs, que o bé Zèfir es converteixi en una llista molt àmplia dins de la llengua catalana al costat de llistes més especialitzades (de correctors, de docents, de documentalistes, de terminòlegs, etc.), o bé que Zèfir s'especialitzi en una d'aquestes temàtiques més concretes i que sobrevisqui al costat de llistes semblants.

Així mateix, pot succeir que, si Zèfir es va implantant més, es formi una Comunitat Virtual d'Usuari (CVU). Una CVU —figura prevista per RedIRIS— ja va una mica més enllà del que és una llista de distribució. Pretén facilitar al màxim la cooperació i el treball conjunt de grups de persones malgrat que es trobin físicament allunyades. Consisteix en un seguit d'eines informàtiques que permeten, només amb l'ús d'un navegador (per tant, també amb independència del sistema informàtic que utilitzi cada membre), l'elaboració conjunta de documents. Per exemple, fa un temps a Zèfir es va debatre sobre el sexisme a la llengua. Si haguéssim tingut una CVU activa hauríem pogut elaborar un document conjunt entre les persones més interessades, més enllà de límits geogràfics i de sistemes informàtics (PC, Mac, Unix, etc.).

L'IEC i la cooperació des del punt de vista de les llistes de distribució

La rapidíssima implantació de la llista Zèfir ha obert tot un seguit d'horitzons en diversos camps de la llengua catalana. Un d'aquests és la cooperació entre els diversos professionals, i amb finalitats ben diferents. I un cas ben específic són les possibilitats que dóna a una entitat com l'Institut d'Estudis Catalans en la tasca que discutim en aquestes Jornades: la cooperació en l'estandardització lingüística (més encara que en la codificació) s'ha de donar, sobretot, entre els professionals de la llengua, els quals, amb independència del camp en què treballin i del lloc de residència o de treball, actualment tenen, majoritàriament, correu electrònic i la possibilitat de formar part d'una llista de distribució.

Ja hem vist que una llista com Zèfir és, d'entrada, una manera de connectar els diversos professionals de la llengua. Si ens quedem només en aquest pla, ja tenim moltes possibilitats de cooperació, que van augmentant si les anem rendibilitzant fins a formar una Comunitat Virtual d'Usuaris. Suposem que l'IEC vol elaborar un document i es planteja utilitzar una llista com Zèfir per a aconseguir la cooperació amb els professionals de la llengua. Simplificant, podem establir quatre graus de cooperació entre l'IEC i els professionals, que, naturalment, permeten molts casos intermedis:

— Informar els professionals que en un web determinat hi ha un document que es vol aprovar. Si algú hi vol fer una aportació, ho pot fer a l'adreça electrònica de l'IEC.

— Oferir a la llista el text que es vol aprovar per si algú en vol fer algun comentari.

— Aportar a la llista aquells aspectes que les persones que han elaborat el document han vist menys clars per a discutir-los obertament a la llista, de manera que qualsevol professional de la llengua, en qualsevol moment, pugui fer-hi les seves aportacions.

— Explicar a la llista que es vol elaborar un document i que es demana la col·laboració dels professionals que vulguin per a redactar-lo a través d'una CVU, simultàniament a la feina de la ponència de l'IEC o accessòriament.

No proposo que l'IEC hagi de sotmetre les seves decisions a les votacions dels membres de la llista, però sí que l'existència de Zèfir facilita moltíssim el treball conjunt d'alguns temes que, si en un altre moment haguessin pogut ser discutits fent ús d'aquesta oportunitat tan senzilla i immediata, en alguns aspectes algunes coses haurien anat d'una manera ben diferent. De ben segur que si l'IEC, en la preparació de la nova gramàtica, utilitza Zèfir per a sentir l'opinió dels professionals de la llengua, el resultat serà un document normatiu molt més consensuat que altres documents anteriors i, a la vegada, també aconseguirà una implicació molt més gran d'aquests professionals amb la gramàtica aprovada i, per extensió, amb el mateix IEC.

Com veiem, la generalització del correu electrònic i la seva organització en llistes de distribució ofereix a l'IEC una oportunitat única d'obrir, debatre i consensuar les seves propostes amb la resta de la comunitat de professionals de la llengua catalana. I així com la codificació ja és una

activitat que ha de ser feta preferiblement amb un alt grau de consens per part d'aquells professionals que l'han d'aplicar i d'ensenyar, l'estandardització és, per definició, una activitat que ha de ser duta a terme simultàniament per tots els agents lingüístics, si bé sota el lideratge de l'Institut d'Estudis Catalans.

Els reptes de la societat actual ens demanen una llengua estandarditzada, i ara tenim l'oportunitat, per primer cop tan a mà, de treballar conjuntament per aconseguir-ho. Zèfir és a la disposició de l'IEC i de tota la comunitat de professionals de la llengua catalana. Val la pena, doncs, de treure'n tot el suc